

Länsstyrelsen
Västmanlands län

REGIONAL UTVECKLING

Regional överenskommelse

om samarbete kring nyanländas etablering och mottagande
av ensamkommande barn i Västmanlands län 2016-2020

LÄNSSTYRELSENS RAPPORTSERIE

Rapport 2016:09

Förord

Hur vi hanterar integrationsfrågorna är bland det viktigaste i vårt samhälle. En ändamålsenlig hantering av integrationsfrågorna är ett måste om samhället ska kunna utvecklas på ett fortsatt bra sätt. Antalet asylsökande har successivt ökat under de senaste åren med en markant ökning hösten 2015. Under 2015 sökte 162 877 personer asyl i Sverige, 35 369 av dem var ensamkommande barn. Aldrig tidigare har så många kommit under så kort tid. Sverige står inför en stor utmaning. Som en följd står även Västmanlands län inför en utmanande tid för mottagande och integration av nyanlända. Samtidigt innebär den nya situationen också stora möjligheter för samhällsutvecklingen.

Mottagande och etablering av nyanlända på arbetsmarknaden och i samhället är ett gemensamt ansvar. En viktig förutsättning för en framgångsrik etablering är ett effektivt samarbete mellan kommuner och involverade statliga myndigheter. Ett gott samarbetsklimat och goda samverkansstrukturer underlättar även dialogen och samarbetet med andra viktiga parter som civilsamhället och näringslivet. Dessutom har regeringen på ett tydligt sätt betonat vikten av samverkan i integrationsfrågorna.

Den Regionala överenskommelsen för åren 2016 -2020 syftar till att skapa ett strategisk och effektivt samarbete som påskyndar etablering och integration av nyanlända.

Överenskommelsen har tagits fram i bred samverkan med kommunerna, Arbetsförmedlingen, Migrationsverket, Västmanlands Kommuner och Landsting - VKL, Landstinget, Försäkringskassan, Samordningsförbunden och Länsstyrelsen. Det Regionala utvecklingsprogrammet RUP är en av utgångspunkterna för överenskommelsen. Överenskommelsen förtydligar ansvar, roller och den regionala samverkansstrukturen på regional nivå och sambandet med det lokala arbetet. Överenskommelsen bekräftar och stärker samtliga aktörers övertygelse om att målsättningen att arbeta för en välfungerande integration i Västmanlands län bättre kan uppnås genom samverkan.

18 procent av länets befolkning är född utomlands, vilket gör integration till en viktig samhällsfråga.

Tillsammans kan vi omvandla dagens utmaningar på området till nya möjligheter och stor nytta för länet.

Minoo Akhtarzand

Landshövding i Västmanlands län

Innehåll

1. Inledning 6
 2. Utgångspunkter för den Regionala överenskommelsen 7
 - 2.1 Nationell nivå 7
 - Mål för integrationspolitiken 7
 - Fokus i integrationspolitiken 7
 - 2.2 Regional nivå 7
 - Mål i Regionala Utvecklingsprogrammet (RUP) 7
 - Indikatorer i Regionala Utvecklingsprogrammet (RUP) 7
 - 2.3 Jämställdhet 7
 - 2.4 Diskriminering 8
 - 2.5 Mottagande av asylsökande 8
 3. Mål i den Regionala överenskommelsen (RÖK) 9
 - 3.1 Samverkan och samordning 9
 - 3.2 Hälsa 10
 - 3.3 Arbete och praktik 10
 - 3.4 Vuxenutbildning och SFI (svenska för invandrare) 10
 - 3.5 Samhällsorientering 11
 - 3.6 Bosättning 11
 - 3.7 Barn och unga 11
 - 3.8 Ensamkommande barn 12
 - 3.9 Delaktighet i samhällslivet 12
 4. Regionala strukturer och samordning i länet 13
 - 3.1 Samverkan mellan aktörerna inom integrationsområdet på regional nivå 13
 - 3.2 Samverkan mellan aktörer på lokal nivå 14
 5. Uppföljning 15
- Bilagor 17
- Bilaga 1 Uppdragsbeskrivning regionala forum 17
 1. Integrationsrådet 17
 2. Beredningsgruppen 17
 3. Regionala Samverkansgruppen 18
- Bilaga 2 Olika aktörers uppdrag inom integrationsarbetet 20
 1. Arbetsförmedlingen 20
 2. Försäkringskassan 20
 3. Kommuner 20
 4. Landstinget 21
 5. Länsstyrelsen Västmanland 21
 6. Migrationsverket 22
 7. Samordningsförbund 22
 8. Västmanlands Kommuner och Landsting 22

Förkortningar och definitioner

RÖK – Regional överenskommelse

LÖK – Lokal överenskommelse om nyanländas etablering

RUP – Regionalt utvecklingsprogram

SKL – Sveriges Kommuner och Landsting

VKL – Västmanlands Kommuner och Landsting

SFI – Svenska för invandrare

SFS – Svensk Författningssamling

EKB – Ensamkommande barn

EU-fonder: ESF (Europeiska Socialfonden) och AMIF (Asyl-, Migrations-, och Integrationsfonden)

SO – Samhällsorientering

PUT – Permanent uppehållstillstånd

ABO – Anläggningsboende

EBO – Eget boende

Civilsamhället – Med det civila samhället avses en arena, skild från staten, marknaden och det enskilda hushållet, där människor organiserar sig och agerar tillsammans i gemensamma intressen. I området ingår allt från nätverk, ideella föreningar till registrerade trossamfund med mera.

1. Inledning

Syftet med den Regionala överenskommelsen om samarbete är att stärka och tydliggöra samarbetet mellan länets kommuner, Landstinget och berörda statliga myndigheter gällande nyanländas etablering och mottagande av ensamkommande barn. Ett samordnat och strategiskt samarbete krävs för att säkerställa kapacitet att ta emot nyanlända och för att nå effektivitet i etableringen.

Den Regionala överenskommelsen handlar i första hand om nyanlända som omfattas av gällande bestämmelser om statlig ersättning (SFS 1990:927) och lagen (2010:197) om etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare samt ensamkommande flyktingbarn. Därutöver är det välkommet när så är möjligt att även målgruppen asylsökande och nyanlända utanför etableringsuppdraget vid behov får tillgång till insatser enligt den Regionala överenskommelsen.

Den Regionala överenskommelsen ska även underlätta och skapa förutsättningar för ett mer samlat och effektivt samverkansarbete på lokal nivå inom ramen för lokala överenskommelser.

Till grund för framtagande av den Regionala överenskommelsen ligger Regionalt utvecklingsprogram för Västmanland, Mångfaldsdriven tillväxt, 2014-2020¹.

1. Mångfaldsdriven tillväxt, Regionalt utvecklingsprogram (RUP) för Västmanlands län, 2014 -2020

2. Utgångspunkter för den Regionala överenskommelsen

2.1 Nationell nivå

Den Regionala överenskommelsen utgår från nationella mål för integrationspolitiken.

Mål för integrationspolitiken

- Lika rättigheter, skyldigheter och möjligheter för alla oavsett etnisk och kulturell bakgrund

Fokus i integrationspolitiken

- Snabbare etablering på arbetsmarknaden
Påskynda nyanländas etablering i arbets- och samhällsliv.
Insatser/processer ska samordnas och utföras utan tidsfördröjning med bibehållen kvalitet
- Hållbart mottagande i hela landet
Flyktningmottagandet är ett gemensamt ansvar för hela samhället. För dem som beviljats uppehållstillstånd är bosättning i en kommun ett viktigt första led i processen för etablering på arbetsmarknaden

2.2 Regional nivå

På regional nivå utgår den Regionala Överenskommelsen (RÖK) från Västmanlands Regionala Utvecklingsprogram, RUP, Mångfaldsdriven Tillväxt 2014 – 2020.

I Regionala Utvecklingsprogrammet (RUP) är integrationsuppdraget sammankopplat med länets tillväxt och kompetensförsörjningsarbete. Det övergripande målet i Regionala Utvecklingsprogrammet är att Västmanlands län har tillgång till rätt kompetens. Motkraften till att antalet personer i arbetsför ålder minskar är inflyttning av utrikesfödda. Inflyttning av utrikesfödda utgör den viktigaste förutsättningen för länets befolknings- och arbetskraftstillväxt.

Mål i Regionala Utvecklingsprogrammet (RUP)

- Fler utrikesfödda, inte minst kvinnor, måste få bättre förutsättningar för att försörja sig på eget arbete eller företagande
- Såväl privata som offentliga arbetsgivare i hela länet måste skapa förutsättningar för en bredare rekrytering för att utrikesfödda ska kunna ta sig in på arbetsmarknaden. Att rusta och matcha kvinnor och män för arbetsmarknaden kräver insatser

Indikatorer i Regionala Utvecklingsprogrammet (RUP):

- Ökad andel nyanlända flyktingar som har arbete inom två år
- Minskad andel företag/organisationer som anger svårigheter att hitta rätt arbetskraft vid rekryteringar
- Ökad andel företagsetableringar i länet

2.3 Jämställdhet

En viktig utgångspunkt för genomförande av målen i överenskommelsen är jämställdhet. Uppföljningar visar att nyanlända kvinnor får tillgång till färre och senare arbetsmarknadsnära insatser än män. Det övergripande målet för jämställdhetspolitiken är att *kvinnor och män ska ha samma makt att forma samhället och sina egna liv*. Nyanlända kvinnor och flickor ska få samma förutsättningar och möjligheter att etablera sig i Sverige. För att uppmärksamma att etableringsinsatser ska ta hänsyn till kvinnor och mäns olika villkor, pekar målformuleringarna i överenskommelsen ut kön, dock utan att exkludera personer med annan könsidentitet och könsuttryck än normen.

2.4 Diskriminering

Diskrimineringslagen (2008:567) är grunden för såväl offentlig som privat verksamhet. Lagen syftar till att främja likabehandling och förebygga diskriminering samt att stärka rättssäkerheten för den som utsatts för diskriminering. Det finns sju diskrimineringsgrunder som omfattas av lagens diskrimineringsförbud: kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionshinder, sexuell läggning eller ålder.

Genomförande av insatser enligt denna överenskommelse ska svara mot diskrimineringslagens ändamål.

2.5 Mottagande av asylsökande

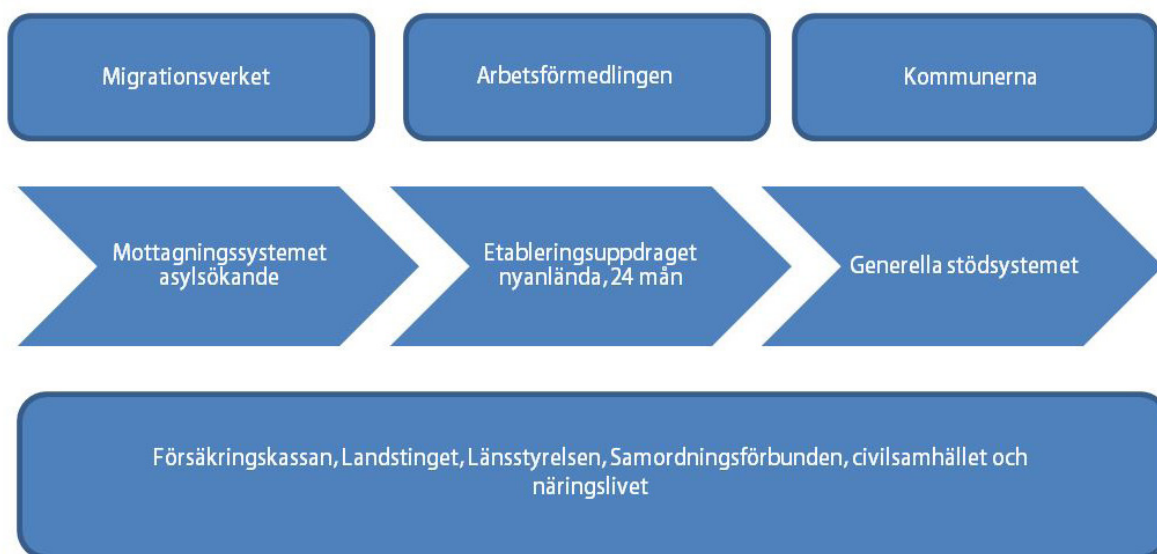
Migrationsverket ansvarar för mottagandet av asylsökande och har ansvaret för att ge asylsökande plats i anläggningsboende (ABO) om de inte kan ordna eget boende (EBO). Under asylprocessen ska de asylsökande få en meningsfull sysselsättning som underlättar deras etablering och integration. Samtidigt ansvarar Migrationsverket för förberedelse av ett eventuellt återvändande för de personer som inte beviljas asyl. Andra parter ansvarar under asyltiden är t.ex. Landstingets ansvar för de asylsökandes hälso- och sjukvård, samt kommunernas ansvar för barnens skolgång och förskola.

Trycket på Migrationsverkets mottagningssystem har i flera år varit högt på grund av bostadsbristen och låg tillgång till kommunplatser för personer som beviljats uppehållstillstånd. Situationen har försvårats ytterligare av den höga asylinströmningen till Sverige. På grund av de långa handläggningstiderna på Migrationsverket har asyltiden blivit avsevärt längre.

När det gäller asylsökande ensamkommande barn har kommunerna det omedelbara ansvaret. Under andra hälften av 2015 ökade antalet ensamkommande barn drastiskt vilket skapade en akut situation i kommunerna avseende mottagandet av ensamkommande barn.

Högt tryck på första steget i mottagandet, i kombination med att det tar längre tid att få uppehållstillstånd samt kommunplacering, ställer högre krav på att asyltiden används effektivt. Det är nödvändigt och viktigt med ökad samverkan om bland annat svenskundervisning och praktik redan under asyltiden. Det civila samhällets organisationer är ett viktigt komplement för att underlätta mottagandet under asyltiden.

Etablerings- och mottagandeprocessen²

2. Migrationens möjligheter i det regionala utvecklingsarbetet, Mats Brandström, Länsstyrelsen Skåne, 2014:15

Den Regionala överenskommelsen fokuserar på det andra steget i mottagandet, nämligen samarbete och samordning av insatser efter uppehållstillstånd och kommunplacering. Men det är också av stor vikt att ha en helhetssyn på hela mottagandeprocessen. Samverkansfrågor som berör asyltiden ska behandlas vid behov inom ramen för befintliga samverkansstrukturer.

3. Mål i den Regionala överenskommelsen (RÖK)

Ingående parter i överenskommelsen har var och en inom sitt verksamhetsområde ansvar för delar av mottagandet och etableringen av nyanlända och ensamkommande barn. Ett viktigt arbete för att nå de nationella integrationspolitiska målen är att varje part inom sitt verksamhetsområde tar ansvar för en effektiv och snabb etablering av nyanlända och mottagande av ensamkommande barn. Det förutsätter att involverade aktörer utvecklar samverkan och samarbete på lokal och regional nivå.

Målen i överenskommelsen är identifierade utifrån samarbetsområden som är särskilt viktiga för en snabbare etablering av nyanlända och mottagande av ensamkommande barn. För att nå effektivitet i samverkansarbetet fastställs årligen gemensamma prioriteringar bland målen för länet.

Mål och strategier i den Regionala överenskommelsen gäller nyanlända i etableringsprocessen. Avseende ensamkommande barn omfattas asylsökande barn samt barn som beviljats uppehållstillstånd. Målet är först och främst en snabbare etablering av nyanlända och ensamkommande barn.

Den regionala överenskommelsen ska bidra till en effektivare styrning av integrationsarbetet regionalt samt underlätta samarbetet lokalt.

Inom ramen för samverkansarbetet kan parterna komma överens om ett effektivare tillvaratagande av asyltiden med insatser som till exempel utbildning i svenska, samhällsorientering, hälsoinformation och arbetsförberedande insatser. En effektiv användning av asyltiden underlättar mottagandet i kommunerna och leder till en snabbare etablering av nyanlända.

3.1 Samverkan och samordning

Det finns en samsyn och samverkan i länet om integrationsarbetet.

Strategier

- Det finns långsiktiga mål och strategier formulerade för integrationsarbetet
- Etableringstiden utnyttjas effektivt genom samarbete och samordning av insatserna tidigt under etableringen
- Det finns en välutvecklad struktur för en lokal och regional samverkan mellan Arbetsförmedlingen, kommunerna, Landstinget, Migrationsverket, Försäkringskassan, civilsamhället och näringslivet
- Det finns Lokala överenskommelser om samarbete (LÖK) i alla Västmanlands kommuner

Ansvariga parter:

Länsstyrelsen på regional nivå och Arbetsförmedlingen på lokal nivå

Övriga parter: övriga undertecknande parter

3.2 Hälsa

Nyanlända oavsett kön får tillgång till hälsofrämjande insatser utifrån individuella behov på samma sätt som länets övriga befolkning.

Strategier

- Ett utökat samarbete mellan Arbetsförmedlingen, kommuner och landsting inom ramen för de lokala överenskommelserna för att säkerställa att ohälsa identifieras och förebyggs.
- Nyanlända oavsett kön, får information om och tillgång till hälsofrämjande insatser och behövlig vård.
- Samverkan med civilsamhället efterfrågas i arbetet med att tidigt identifiera och förebygga ohälsa.

Ansvariga parter:

Arbetsförmedlingen, kommunerna, Landstinget

Övriga parter: övriga undertecknande parter

3.3 Arbete och praktik

Andelen nyanlända oavsett kön som får arbete efter avslutad etablering ska öka.

Strategier

- Samverkan ska inkludera samarbete med civilsamhället och näringslivet
- Samverkan och integrationsarbetet ska ha ett tydligt fokus mot kompetensförsörjning, utbildning, arbete och eget företagande
- I etableringsfasen ska arbetsmarknadsnära insatser erbjudas till nyanlända oavsett kön genom förstärkta kontakter med arbetsgivare.
- Ingående parter i denna överenskommelse kan bidra till att underlätta etableringen genom att ställa praktikplatser till förfogande för nyanlända personer inom etableringsuppdraget med en matchande yrkesbakgrund.

Ansvarig part:

Arbetsförmedlingen

Övriga parter: övriga undertecknande parter

3.4 Vuxenutbildning och SFI (svenska för invandrare)

Alla nyanlända oavsett kön erbjuds möjligheter att lära sig svenska.

Strategier

- Ökat samarbete om SFI mellan Arbetsförmedlingen och länets kommuner
- Fokus på flexibla och individanpassade metoder att lära sig svenska, t.ex. yrkesinriktade svenskutbildningar
- Svenskastudier erbjuds parallellt med arbetsmarknadsnära etableringsinsatser

Ansvariga parter:

Arbetsförmedlingen och kommunerna

Övriga parter: Landstinget, Länsstyrelsen och VKL

3.5 Samhällsorientering

Alla nyanlända oavsett kön får kännedom om sina möjligheter, rättigheter och skyldigheter.

Strategier

- Kommunerna erbjuder en flexibel samhällsorientering som ger kunskap om det svenska samhället och förebygger ohälsa
- Samhällsorienteringen ska vara likvärdig i länet, bedrivs i dialogform på modersmål och utformas så att ett högt deltagande möjliggörs, till exempel genom samarbete mellan kommunerna
- Samhällsorientering samordnas med övriga etableringsinsatser

Ansvariga parter:

Kommunerna

Övriga parter: Arbetsförmedlingen, Landstinget, Länsstyrelsen och VKL

3.6 Bosättning

Skapa tillgång till fler bostäder för mottagande av nyanlända.

Strategier

- Regionalt stöd till kommunerna och ökat samarbete mellan berörda aktörer kring bosättningen av nyanlända
- Främja utökat samarbete med privata hyresvärdar
- Bättre förutsättningar för boende på landsbygden genom tillgång till en väl fungerande kollektivtrafik
- Arbeta för sunda boendemiljöer

Ansvariga parter:

Arbetsförmedlingen, kommunerna, Länsstyrelsen, Migrationsverket

Övriga parter: Landstinget, VKL genom projekt Bosättning Västmanland (§37) 2016

3.7 Barn och unga

Nyanlända barn, oavsett kön ska ha trygga uppväxtvillkor.

Strategier

- Stärka beredskapen för mottagande av nyanlända barn och ungdomar inom barnomsorg och skola
- Nyanlända elever ges en kvalitativ och individanpassad skolgång som utgår ifrån skolans grunduppdrag samt de särskilda bestämmelser som riktar sig till nyanlända elever
- Stärka befintligt föräldrastödjande arbete inom kommun, landsting och frivilligorganisationer
- Skapa förutsättningar för en meningsfull fritid för nyanlända barn och ungdomar oavsett kön i samarbete med frivilligorganisationer i länet

Ansvariga parter:

Kommunerna

Övriga parter: Landstinget, Länsstyrelsen, Migrationsverket, VKL

3.8 Ensamkommande barn

Ensamkommande barn, oavsett kön, får ett samordnat stöd som främjar deras hälsa och utveckling.

Strategier

- Utveckla boendeformer för ensamkommande barn, genom t.ex. stödboende och folkhögskola som alternativ utslussning för ensamkommande barn
- Utveckla en systematisk uppföljning och utvärdering av kommunernas mottagande av ensamkommande barn
- Ett förbättrat samarbete mellan aktörer involverade i stödåtgärder kring ensamkommande barn

Ansvariga parter:

Kommunerna, Landstinget, Länsstyrelsen, Migrationsverket

Övriga parter: VKL

3.9 Delaktighet i samhällslivet

Ett samhälle där alla känner sig trygga och delaktiga.

Strategier

- Det finns ett väl utvecklat samarbete med det civila samhället om t.ex. fritidsaktiviteter, språkinläring, samhällsinformation och mötesplatser.

Ansvariga parter:

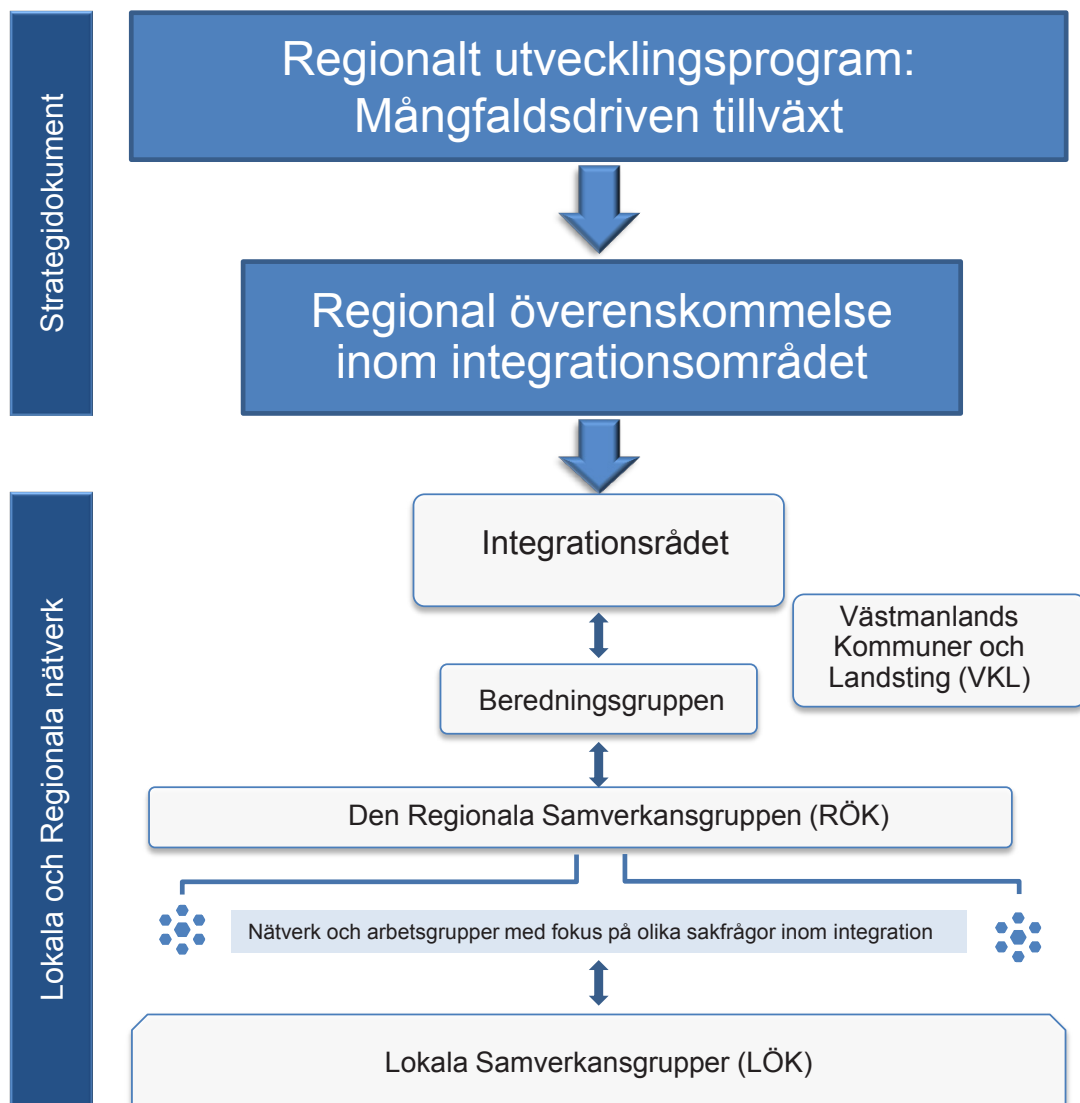
Länsstyrelsen på regional nivå och Arbetsförmedlingen och kommunerna på lokal nivå

Övriga parter: civilsamhället

4. Regionala strukturer och samordning i länet

4.1 Samverkan mellan aktörerna inom integrationsområdet på regional nivå

Bilden nedan visar stödstrukturen för det regionala samarbetet om nyanländas etablering i Västmanlands län.

De regionala strategidokument som ligger till grund för det regionala samarbetet om nyanländas etablering och mottagande av ensamkommande barn är det regionala utvecklingsprogrammet RUP (*Regionalt utvecklingsprogram, Mångfaldsdriven tillväxt, 2014 -2020*) och denna överenskommelse.

Länsstyrelsen leder och är sammankallande för de regionala forumen *Integrationsrådet*, *Beredningsgruppen* och den *Regionala samverkansgruppen*.

Integrationsrådet behandlar samordnings- och utvecklingsfrågor som rör nyanlända och mottagande av ensamkommande barn på strategisk nivå. Integrationsrådet beslutar om prioriteringar bland målen i överenskommelsen. Till stöd för Integrationsrådet finns *Beredningsgruppen* som bereder inkomna frågor från den *Regionala Samverkansgruppen* till *Integrationsrådet*. Beredningsgruppen kan också bereda andra frågor som är aktuella ur ett nationellt och/eller regionalt perspektiv. *Den Regionala Samverkansgruppen* är länken mellan det operativa lokala samarbetet som bedrivs inom ramen för de lokala överenskommelserna och *Beredningsgruppen*.

De frågor som ska hanteras av *Integrationsrådet*, *Beredningsgruppen* och den *Regionala samverkansgruppen* är frågor som omfattar samtliga frågor inom integration.

VKL finns representerat i *Integrationsrådet*, *Beredningsgruppen* och den *Regionala samverkansgruppen*. VKL och Länsstyrelsen samarbetar enligt intentionerna i denna överenskommelse. VKL:s beredningar och tjänstemannanätverk kan ha en viktig funktion för förankring och återkoppling på framtagna samverkans- och samordningsförslag. VKL:s representant i Beredningsgruppen fungerar som en länk mellan VKL:s nätverk och samverkanforum som leds av Länsstyrelsen.

I länet finns ett flertal nätverk med fokus på olika sakfrågor som t.ex samhällsorientering, bosättning och samarbete med civilsamhället. Dessa nätverk skapas i enlighet med uppkomna behov där sammansättning och struktur kan variera över tid. Sammankallande för dessa nätverk är i vissa fall Länsstyrelsen eller VKL, i andra fall kommunerna/aktörerna själva.

Utöver de forum som beskrivs i skissen ovan så kan vid behov arbetsgrupper tillsättas för att komma vidare i en specifik frågeställning.³

För finansiering av gemensamma regionala insatser som tillkommer utöver ordinarie verksamhet för länets kommuner och landsting och som inte ryms inom ramen för den statliga ersättningen, finns möjlighet att söka medel hos t ex Länsstyrelsen enligt § 37 och 37a förordningen om statlig ersättning för utlänningar samt medel hos ESF- rådet och EU-fonder. När denna typ av insatser sker på regional nivå kan arbetet med fördel drivas av VKL.

4.2 Samverkan mellan aktörer på lokal nivå

Den Regionala överenskommelsen (RÖK) är ett strategiskt dokument som ska underlätta och skapa förutsättningar för ett mer samlat och effektivt samverkansarbete även på lokal nivå inom ramen för lokala överenskommelser om samarbete (LÖK).

Gemensamma insatser för mottagning, etablering och integration bör ske inom det lokala överenskommelsearbetet. Arbetsförmedlingen är ansvarig för att samverkansöverenskommelser på lokal nivå upprättas och är stödjande och pådrivande i förhållande till andra berörda parter. Arbetsförmedlingen är sammankallande och ansvarig för uppföljning och revidering av de lokala överenskommelserna.

Kommunerna bör säkerställa att relevanta verksamheter ingår i det lokala samverkansarbetet, t.ex. flyktingmottagning, socialtjänst, SFI, vuxenutbildning, grundskola, barnomsorg.

Ett nationellt metodstöd⁴ för framtagande av lokala överenskommelser är utarbetat i samarbete mellan Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan, länsstyrelserna, Migrationsverket och SKL (Sveriges kommuner och landsting). Syftet med metodstödet är att vägleda de lokala parterna i arbetet med att utveckla och förbättra samverkan och samordning i etableringsprocessen på den lokala nivån. Metodstödet är avgränsat till att avse nyanlända som omfattas av lagen (2010:197) om etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare. Det står lokala parter fritt att utöka målgruppen till alla nyanlända, såsom andra anhöriga, barn och äldre. En lokal överenskommelse kan med fördel också omfatta andra nyanlända än de som omfattas av lagen om etableringsinsatser.

Det nationella metodstödet är den gemensamma grunden och det alla ska utgå ifrån. Val av samverkansinsatser ska spegla lokala behov och förutsättningar samt svara mot de fastställda målen i denna Regionala överenskommelse (RÖK).

3. Se bilaga 1 Beskrivning av representation i och uppdrag för Integrationsrådet, Beredningsgruppen och den Regionala Samverkansgruppen.

4. Metodstöd, version 2, våren 2015, "Utgångspunkter för lokala överenskommelser om nyanländas etablering", Framtagen i samarbete mellan Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan, länsstyrelser, Migrationsverket samt Sveriges Kommuner och Landsting

Inför framtagande av denna regionala överenskommelse (RÖK) var en av frågorna hur det lokala samarbetet ska länkas ihop med det regionala. Representanterna i den *Regionala Samverkansgruppen* ska ha ett utvecklings- och/eller samordningsansvar för det lokala samverkansarbetet och har till uppgift att koppla samman det lokala arbetet med det regionala.

5. Uppföljning

Arbetet enligt denna överenskommelse följs upp årligen. Beredningsgruppen ansvarar för uppföljningen med stöd av befintlig statistik och genomförda uppföljningar och rapporterar till Integrationsrådet. Uppföljningen utgör underlag för det fortsatta utvecklingsarbetet. Beredningsgruppen ger Integrationsrådet förslag till prioriteringar.

Integrationsrådet fastställer årligen prioriteringar för länets integrationsarbete. Med utgångspunkt i prioriteringen föreslår Beredningsgruppen hur arbetet under året ska bedrivas.

Genomförande av utvecklingsarbete kan ske genom regionala samverkansprojekt t.ex. finansierade med § 37 och 37a medel.

Länsstyrelsen
Västmanlands län

Minoo Akhtarzand

Minoo Akhtarzand
Landshövding

Denise Norström

Denise Norström
Landstingsstyrelsens ordförande

ARBOGA KOMMUN

Agneta Bode

Agneta Bode
Kommunstyrelsens ordförande

Marino Wallsten

Marino Wallsten
Kommunstyrelsens ordförande

Catarina Pettersson

Catarina Pettersson
Kommunstyrelsens ordförande

Pelle Strengbom

Pelle Strengbom
Kommunstyrelsens ordförande

KÖPINGS KOMMUN

Elizabeth Salomonsson

Elizabeth Salomonsson
Kommunstyrelsens ordförande

Åsa Eriksson

Åsa Eriksson
Kommunstyrelsens ordförande

Carola Gunnarsson

Carola Gunnarsson
Kommunstyrelsens ordförande

Carina Sandor

Carina Sandor
Kommunstyrelsens ordförande

Tobias Nordlander

Tobias Nordlander
Kommunstyrelsens ordförande

Anders Teljebäck

Anders Teljebäck
Kommunstyrelsens ordförande

Anders Teljebäck

Anders Teljebäck
Styrelseordförande

Henry Komulainen

Henry Komulainen
Områdeschef för Försäkringskassan i
Västmanland, avdelningen för sjukförsäkring

Magnus Rodin

Magnus Rodin
Regionchef Migrationsverket
region Mitt

Victoria Axberg

Victoria Axberg
Marknadschef Norra Mälardalen

Jan-Eric Nyström

Jan-Eric Nyström,
Bitr marknadschef Norra Mälardalen

Bilagor

Bilaga 1

Uppdragsbeskrivning regionala forum

1. Integrationsrådet

Samman kallande

Länsstyrelsen, Landshövdingen samman kallar Integrationsrådet fyra gånger per år.

Representanter

- Kommunstyrelsens ordförande och/eller annan politisk representant utsedd av kommunen
- Landstingsråd med ansvar för primärvård, tandvård och folkhälsa, landstingsråd med ansvar för sjukhusvården och/eller representant utsedd av Landstinget
- Styrelseordförande, Västmanlands Kommuner- och Landsting och eller utsedd representant från VKL:s styrelse
- Marknadschef Arbetsförmedlingen, Norra Mälardalen samt representanter utsedda av Arbetsförmedlingen
- Regionchef, Migrationsverket region Mitt, sektionschef Migrationsverket Västmanland
- Områdeschef, Försäkringskassan Västmanland
- Polismyndigheten, Polisregion Mitt
- Övriga parter bjuds in vid behov som t.ex. företrädare för näringslivet, civilsamhället, högskolan

Uppdrag

- Strategisk funktion, utifrån Regionalt utvecklingsprogram (RUP) och den Regionala överenskommelsen (RÖK)
- Prioritera och besluta om mål och inriktning för samarbetet inom den Regionala överenskommelsen (RÖK)
- Ge samverkansarbetet förankring och legitimitet inom de egna organisationerna
- Skapa förutsättningar för att samverkan kan fungera
- Följa upp samverkansarbetet regionalt enligt den Regionala överenskommelsen (RÖK)

2. Beredningsgruppen

Samman kallande

Länsstyrelsen samman kallar Beredningsgruppen fyra gånger per år inför Integrationsrådets möten.

Representanter

- Arbetsförmedlingen
- Kommunrepresentanter
- Landstinget Västmanland

- Migrationsverket
- Samordningsförbunden
- Västmanlands kommuner och landsting
- Övriga parter bjuds in vid behov som t.ex. företrädare för näringslivet, civilsamhället, högskolan

Uppdrag

- Ta emot och behandla inkomna frågor och förslag till samverkansinsatser från den Regionala samverkansgruppen
- Beredande och stödjande funktion till Integrationsrådet
- Bereda och stödja uppföljning av mål och samverkan inom Regionala Överenskommelsen och regionala projekt
- Initiera uppdrag
- Vid behov förankra frågor i politiska beredningar och tjänstemannagrupper hos Västmanlands Kommuner- och Landsting

Beredningsgruppen är länken mellan Integrationsrådet och den Regionala samverkansgruppen. Detta förutsätter att det finns smidiga kontakt- och kommunikationsvägar mellan Beredningsgruppen och respektive organisations representanter i Integrationsrådet och Regionala samverkansgruppen.

3. Regionala Samverkansgruppen

Sammanställande

Länsstyrelsen sammanställer den Regionala samverkansgruppen fyra gånger per år.

Representanter

- Tjänstepersoner med samordnings- och utvecklingsansvar utifrån ett regionalt och lokalt perspektiv samt tjänstepersoner med ansvar för frågor inom Lokala överenskommelser.
 - Arbetsförmedling
 - Försäkringskassan
 - Länets kommuner
 - Landstinget Västmanland
 - Migrationsverket
 - Västmanlands Kommuner och Landsting
- Övriga parter inbjuds vid behov som t.ex. företrädare för näringslivet, civilsamhället, högskolan

Uppdrag

- Stödja och samordna, samt följa upp mål och samverkan inom Lokala Överenskommelser
- Lyfta frågeställningar från det lokala samarbetet till Beredningsgruppen
- Föreslå regionala samverkansinsatser till Beredningsgruppen
- Uppgift att initiera uppdrag, utse arbetsgrupper, samordna och stödja insatser inom integrationsområdet utifrån Regionala Överenskommelsen

En förutsättning för att dialogen i *den Regionala samverkansgruppen* ska fungera bra, är att deltagarna har kunskap om de frågor som behandlas vid respektive möte. Vid behov kan flera representanter för respektive organisation delta.

Bilaga 2

Olika aktörers uppdrag inom integrationsarbetet

1. Arbetsförmedlingen

Arbetsförmedlingen har huvudansvaret för att underlätta och påskynda nyanländas etablering i arbets- och samhällslivet utifrån lagen (2010:197) om etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare. Insatserna ska ge de nyanlända förutsättningar för egenförsörjning och stärka deras aktiva deltagande i arbetsliv och samhällsliv.

Arbetsförmedlingen ska enligt lagen samordna etableringsinsatser och vara stödjande och pådrivande i förhållande till berörda parter (3§). Målgruppen är nyanländ i åldersgruppen 20-64 år som fått uppehållstillstånd som flyktingar, av flyktingliknande skäl, som kvotflyktingar eller som anhöriga till dessa personer. Lagen gäller även för vissa ensamkommande barn 18-19 år.

För nyanlända som behöver hjälp med sin bosättning ansvarar Arbetsförmedlingen för att ta fram bosättningsunderlag och anvisa till en kommun.

Arbetsförmedlingen ansvarar för etableringsplanen utifrån etableringssamtal tillsammans med personen och i samverkan med berörda kommuner, myndigheter, företag och organisationer. Etableringssamtalen omfattar den nyanländes intressen, ambitioner och yrkes- och utbildningsbakgrund.

Etableringsplan beskriver de aktiviteter som ska stödja och hjälpa den nyanlända in på arbetsmarknaden. Planen måste som ett minimum innehålla:

- Svenska för invandrare
- Samhällsorientering
- Arbetsförberedande insatser

2. Försäkringskassan

Försäkringskassan beslutar om eventuella socialförsäkringsförmåner och administrerar utbetalningen av etableringsersättningen till de nyanlända som ingår i etableringsuppdraget. Myndigheten fattar också beslut om och betalar ut etableringstillägg och bostadsersättning.

Försäkringskassan har samordningsansvar för de insatser som behövs för rehabilitering av de personer som har nedsatt arbetsförmåga på grund av sjukdom.

Etableringsplanen gäller högst 24 månader och under denna tid utgår en etableringsersättning som beslutas av Arbetsförmedlingen men betalas ut av Försäkringskassan.

Arbetsförmedlingen ansvarar även för arbetslivsinriktad rehabilitering i form av vägledning, utredande, rehabiliterande eller arbetsförberedande insatser.

3. Kommuner

Kommunerna har en central roll för nyanländas etablering även om Arbetsförmedlingen sedan 1 december 2010 har ansvar för att samordna etableringsinsatserna för nyanlända i åldern mellan 18 - 64-år.

Kommunerna har ansvar för mottagande, bostadsförsörjning och undervisning i svenska för invandrare (SFI)

och samhällsorientering enligt förordningen (2010:1138) för vissa nyanlända invandrare som omfattas av lagen om etableringsinsatser. Sedan 2013 har målgruppen för samhällsorientering utökats till att omfatta fler nyanlända invandrare enligt lagen (2013:156). Samhällsorientering ska även erbjudas anhöriginvandrare i åldern 18-64 år.

I kommunernas ansvar ingår flera kärnverksamheter som förskola, skola och vuxenutbildning. Det ingår även annan pedagogisk verksamhet som till exempel särskola och insatser inom det sociala området. För ensamkommande barn gäller även att de ska erhålla en god man under asyltiden och särskilt förordnad vårdnadshavare när de fått uppehållstillstånd. Kommunen ska erbjuda nyanlända även annan kommunal service vid behov såsom hemtjänst, öppenvård, föräldrautbildningar och öppna förskolan.

Kommunerna ansvarar för försörjning och insatser av social karaktär för de som inte är berättigade till en etableringsplan på grund av nedsatt prestationsförmåga.

För asylsökande som bor i kommunen antingen i Migrationsverkets boenden eller i eget boende ansvarar kommunen för skolgång och förskola. För personer som fått uppehållstillstånd men finns kvar på Migrationsverkets boenden ansvarar kommunen för undervisning i svenska för invandrare (SFI).

4. Landstinget

Landstinget ansvarar för hälso- och sjukvård och medicinsk rehabilitering, habilitering och hjälpmedel för personer med funktionsnedsättning.

För personer som är sjukskrivna lämnar Landstinget medicinska underlag (läkarutlåtande) i förhållande till ett arbete och studier samt deltagande i etableringen.

Utifrån projekt ” En väg in för utlandsutbildad vårdpersonal”, som drivs inom landstinget Västmanland, kan landstinget försöka bidra med olika typer av praktik för de med hälso- och sjukvårdsutbildning, vilket kan vara till stöd för att snabbare komma in på arbetsmarknaden.

I Västmanland län finns Asyl- och Integrationshälsan i Västerås samt två filialer i Arboga och Fagersta. Mottagningarna bemannas av mobila team fyra till fem dagar i veckan. De har specifik kompetens för målgruppen asylsökande bosatta i länet och nyanlända som fått permanent uppehållstillstånd och omfattas av lagen (2010:197) om etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare. Asyl- och Integrationshälsan erbjuder hälsoundersökningar till målgruppen asylsökande och nyanlända och ansvarar för samordningen av den statliga ersättningen för vård till asylsökande och nyanlända. Asyl- och Integrationshälsan ger även vård till gömda och papperslösa.

Folktandvården Västmanlands AB som tillhör Landstinget Västmanland, har ansvaret för att ge all den tandvård som inte kan anstå dvs. akuta behov av tandvård. Folktandvården kan jämföras med asyl och integrationshälsans verksamhet. Vid behov kan behandling även utföras på specialisttandvården inom Västmanlands sjukhus Västerås.

5. Länsstyrelsen Västmanland

Länsstyrelsens uppdrag är att verka för att de integrationspolitiska målen får genomslag i länet och att stödja regional samverkan mellan kommuner, statliga myndigheter och andra relevanta aktörer. Länsstyrelsen ska underlätta planering, organisering och genomförande av insatser för nyanlända såsom sfi och samhällsorientering. Länsstyrelsen ska även stärka den idéburna sektorns roll i integrationsarbetet och har uppdraget att följa upp organisering och genomförande av insatser för nyanlända på regional och kommunal nivå.

När det gäller mottagande av ensamkommande barn har Länsstyrelsen i uppdrag att förhandla med kommu-

nerna om platser för mottagande och stödja samverkan och samordning av insatser för ensamkommande barn.

6. Migrationsverket

Migrationsverket är den statliga myndighet som prövar ansökningar om asyl. Migrationsverket erbjuder även asylsökande ett tillfälligt boende under asylutredningens gång. Det utgår från Migrationsverket en dagersättning för mat och boende vars storlek varierar beroende på om den asylsökande bor i Migrationsverkets boenden eller i eget boende. Under asyltiden kartlägger Migrationsverket de asylsökandes utbildnings- och yrkesbakgrund och erbjuder sysselsättning som t.ex. svenskundervisning i samarbete med frivilligorganisationer.

Migrationsverket tar även fram en nationell prognos för nyanlända och ansvarar för bosättning av kvotflyktingar samt beslutar om statlig ersättning till kommuner och landsting.

7. Samordningsförbund

Förbunden är självständiga aktörer som arbetar med att stödja och utveckla samverkan mellan parterna inom det arbetslivsinriktade rehabiliteringsområdet. Behovsgruppen är i åldrarna 16-64 år, som står långt ifrån arbetsmarknaden och som är i behov av ett samordnat stöd av två eller flera parter.

De tre samordningsförbunden är också arenor för gemensamma beslut, finansiering och utvecklingsarbete inom det arbetslivsinriktade rehabiliteringsområdet för myndigheterna Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen, Landstinget Västmanland och kommunerna i Västmanland. Genom en enklare och mer effektiv organisation av gemensamma arbetslivsinriktade rehabiliteringsinsatser vill förbunden bidra till att individer med behov av stöd från flera myndigheter ska få de bästa förutsättningarna för ett självständigt och gott arbetsliv. Förbunden arbetar på individnivå genom att stödja myndighetsgemensamma individinsatser, men ett stort arbete görs även inom kompetensutveckling för chefer/personal och att ta fram underlag och utredningar och behovsanalyser på strukturell nivå.

Huvudmännen har i allt större utsträckning fått ett fokus på integration och det avspeglas även i förbundens insatser.

De finns tre samordningsförbund i Västmanland:

- Samordningsförbundet Västerås
- Samordningsförbundet Västra Mälardalen
- Norra Västmanlands samordningsförbund

8. Västmanlands Kommuner och Landsting

Västmanlands Kommuner- och Landsting (VKL) är en service- och intresseorganisation för landstinget och kommunerna i Västmanlands län. VKL verkar på medlemmarnas uppdrag med utgångspunkt i den lokala och regionala demokratin:

- utveckla kommunal självstyrelse med stort handlingsutrymme och stark medborgerlig förankring
- utgöra en regional politisk arena för Kommun- och Landstingspolitik
- främja och utveckla samverkan mellan medlemmarna
- vara en intressebevakare inom aktuella verksamhetsområden – nationellt och internationellt
- bidra till förnyelse och nyskapande i organisation, arbetssätt och samverkansformer i medlemmarnas verksamhet

- med hög kompetens bidra till utvecklingen av medlemmarnas verksamhet
- vara en mötesplats för medlemmarna

Integrationsfrågorna berör flera av kommunernas kärnverksamheter och har i takt med att flyktingmottagandet ökat fått allt större betydelse. VKL medverkar i flera regionala nätverk och bedriver också eget utvecklingsarbete inom integrationsområdet.

VKL kan driva projekt och utvecklingsinsatser inom integrationsområdet med egna medel i de fall då medlemmarna beslutar att prioritera detta. Utvecklingsarbete genom VKL kan också ske med finansiellt stöd från till exempel Länsstyrelsen enligt § 37-förordningen om statlig ersättning för utlänningar samt EU:s fonder och utvecklingsprogram.

Referenser

Regionalt samarbete, Överenskommelse om samarbete om flyktingintroduktionen i Västmanlands län 2008-2014, Länsstyrelsens Rapportserie (Rapport 2008:13)

Från samverkan till samarbete, Länsstyrelsens redovisning av hinder och framgångsfaktorer för en effektiv implementering av reformen för nyanländas arbetsmarknadsetablering, Jonas Örtquist, Länsstyrelserna, Rapporten finns på: www.lansstyrelsen.se/integration

Migrationens möjligheter i det regionala utvecklingsarbetet, Mats Brandström, Länsstyrelsen i Skåne, (2014:15)

Mångfaldsdriven tillväxt, Regionalt utvecklingsprogram (RUP) för Västmanlands län, 2014 -2020

Metodstöd, version 2, våren 2015, "Utgångspunkter för lokala överenskommelser om nyanländas etablering", Framtagen i samarbete mellan Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan, länsstyrelser, Migrationsverket samt Sveriges Kommuner och Landsting

Ingår i Länsstyrelsens rapportserie
ISSN 0284 - 8813

Har du frågor, önskar fler exemplar m m, kontakta
Länsstyrelsen i Västmanlands län, 721 86 Västerås

Tfn 021-19 50 00 | Fax 021-19 51 35 | E-post: vastmanland@lansstyrelsen.se
www.lansstyrelsen.se/vastmanland